

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

17. května 2018*

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2004/18/ES – Postupy při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby – Existence vztahů mezi uchazeči, kteří předložili odlišné nabídky pro tutéž zakázku – Povinnosti uchazečů, veřejného zadavatele a vnitrostátního soudu“

Ve věci C-531/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy) ze dne 11. října 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 18. října 2016, v řízení

Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras,

„Ecoservice projektai“ UAB, dříve „Specializuotas transportas“ UAB,

za přítomnosti:

„VSA Vilnius“ UAB,

„Švarinta“ UAB,

„Specialus autotransportas“ UAB,

„Ecoservice“ UAB,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda senátu, C. Vajda, E. Juhász (zpravodaj), K. Jürimäe a C. Lycourgos, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras L. Songailou, advokatas,
- za „Ecoservice projektai“ UAB J. Elzbergasem, advokatas, ve spolupráci s V. Mitrauskasem,

* Jednací jazyk: litevština.

- za „VSA Vilnius“ UAB D. Krukonišem, advokatas,
- za „Švarinta“ UAB K. Smaliukasem, advokatas,
- za litevskou vládu D. Kriaučiūnasem, jakož i G. Taluntytė a R. Butvydytė, jako zmocněnci,
- za českou vládu M. Smolkem, T. Müllerem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi A. Tokárem a A. Steiblytė, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 22. listopadu 2017,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká článků 45, 56 a 101 SFEU, článku 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby (Úř. věst. 2004, L 134, s. 114), jakož i čl. 1 odst. 1 třetího pododstavce a čl. 2 odst. 1 písm. b) směrnice Rady 89/665/EHS ze dne 21. prosince 1989 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce (Úř. věst. 1989, L 395, s. 33) ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES ze dne 11. prosince 2007 (Úř. věst. 2007, L 335, s. 31) (dále jen „směrnice 89/665“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společnostmi „VSA Vilnius“ UAB a Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras (středisko odpadového hospodářství pro region Šiauliai, Litva) ve věci veřejné zakázky, jejímž předmětem byla služba svozu komunálního odpadu obce Šiauliai a jeho dopravy do místa zpracování, a konkrétně ohledně zadání uvedené zakázky tímto střediskem.

Právní rámec

Směrnice 89/665

- 3 Článek 1 odst. 1 třetí pododstavec směrnice 89/665 stanoví:

„Pokud jde o zakázky, které spadají do oblasti působnosti směrnice 2004/18/ES, přijmou členské státy opatření nezbytná k zajištění možnosti účinného, a zejména co nejrychlejšího přezkumu rozhodnutí veřejných zadavatelů v souladu s podmínkami stanovenými v člácích 2 až 2f této směrnice z důvodu, že těmito rozhodnutími bylo porušeno právo [Unie] v oblasti zadávání veřejných zakázek nebo vnitrostátní předpisy je provádějící.“

- 4 Článek 2 odst. 1 písm. b) této směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby opatření přijímaná v souvislosti s přezkumným řízením uvedeným v článku 1 stanovila pravomoci:

[...]

- b) zrušit protiprávní rozhodnutí nebo zajistit jeho zrušení, včetně odstranění diskriminačních technických, hospodářských nebo finančních specifikací ve výzvě k podání nabídek, v zadávací dokumentaci nebo v jakýchkoliv dalších dokumentech souvisejících se zadávacím řízením;

[...]"

Směrnice 2004/18

5 Článek 2 směrnice 2004/18 stanoví následující:

„Veřejní zadavatelé jednají s hospodářskými subjekty na základě zásad rovnosti a zákazu diskriminace a postupují transparentním způsobem.“

6 Článek 45 odst. 2 této směrnice stanoví:

„Z účasti na zakázce může být vyloučen každý hospodářský subjekt:

- a) který je v úpadku nebo v likvidaci, který je předmětem soudní správy, který uzavřel dohodu o vyrovnání se svými věřiteli, který pozastavil svou obchodní činnost nebo který je v podobné situaci vyplývající z podobných řízení podle vnitrostátních právních a správních předpisů;
- b) který je předmětem řízení o prohlášení úpadku, řízení o návrhu na zrušení, řízení o uvalení soudní správy, řízení o návrhu na povolení vyrovnání nebo jiného podobného řízení podle vnitrostátních právních a správních předpisů;
- c) který byl pravomocným rozsudkem uznán vinným, v souladu s právními předpisy země, ze spáchání trestného činu spojeného s jeho podnikáním; [trestného činu zpochybňujícího jeho profesní etiku];
- d) který se dopustil vážného profesního pochybení, které mohou veřejní zadavatelé prokázat jakýmkoli prostředky;
- e) který nesplnil povinnosti vztahující se k placení příspěvků na sociální zabezpečení podle právních předpisů země, v níž je usazen, nebo podle právních předpisů země veřejného zadavatele;
- f) který nesplnil povinnosti vztahující se k placení daní a poplatků podle právních předpisů země, v níž je usazen, nebo podle právních předpisů země veřejného zadavatele;
- g) který se dopustil vážného zkresení při poskytování informací, které mohou být vyžadovány podle tohoto oddílu.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 7 Dne 9. července 2015 zveřejnilo středisko odpadového hospodářství pro region Šiauliai oznámení o zahájení otevřeného zadávacího řízení týkajícího se služby svozu komunálního odpadu obce Šiauliai a jeho dopravy do místa zpracování.
- 8 Nabídky předložili čtyři uchazeči, a sice „Specializuotas transportas“ UAB (dále jen „uchazeč B“), „Ekonovus“ UAB, „Specialus autotransportas“ UAB (dále jen „uchazeč A“) a skupina hospodářských subjektů tvořená společnostmi VSA Vilnius UAB a „Švarinta“ UAB.
- 9 Uchazeči A a B jsou dceřinými společnostmi společnosti „Ecoservice“ UAB, která drží 100 % podílů uchazeče A a 98,12 % podílů uchazeče B. Správní orgány uchazečů A a B jsou složeny ze stejných fyzických osob.

- 10 Právní předpisy účinné v době zveřejnění oznámení o zahájení zadávacího řízení výslovně nestanovily povinnost uchazeče informovat o vzájemných vztazích s jinými subjekty účastnicími se téhož zadávacího řízení, ani povinnost veřejného zadavatele ověřit, posoudit nebo zohlednit tyto vztahy ve svých rozhodnutích. Zadávací dokumentace rovněž neukládala takové povinnosti.
- 11 Uchazeč B však ke své nabídce přiložil čestné prohlášení v tom smyslu, že se zadávacího řízení účastní samostatně a nezávisle na jiných hospodářských subjektech, s nimiž je případně propojen, a vyzval veřejného zadavatele, aby se všemi ostatními subjekty zacházelo jako s jeho konkurenty. Dále se zavázal předložit na žádost veřejného zadavatele seznam hospodářských subjektů, s nimiž je propojen.
- 12 Dne 24. září 2015 odmítl veřejný zadavatel nabídku uchazeče A z důvodu, že motory obou jeho sběrných vozidel nesplňují požadovanou normu kvality. Uchazeč A nezpochybnil toto rozhodnutí.
- 13 Dne 22. října 2015 informoval veřejný zadavatel uchazeče o pořadí nabídek a o zadání zakázky uchazeči B.
- 14 VSA Vilnius, která se umístila hned za uchazečem B, podala veřejnému zadavateli stížnost, přičemž uplatňovala nenáležitě posouzení nabídek uchazečů, jakož i porušení zásad rovného zacházení a transparentnosti. Měla za to, že uchazeči A a B jednali jako skupina sdružených podniků, jejich nabídky jsou variantami a veřejný zadavatel měl jejich nabídky odmítnout vzhledem k tomu, že oznámení o zahájení zadávacího řízení stanovilo zákaz předkládání variant.
- 15 Poté, co veřejný zadavatel odmítl vyhovět její stížnosti, podala VSA Vilnius žalobu k Šiaulių apygardos teismas (Krajský soud v Šiauliai, Litva). Rozsudkem ze dne 18. ledna 2016 zrušil tento soud rozhodnutí veřejného zadavatele, kterými bylo stanoveno pořadí nabídek a zakázka zadána uchazeči B. Dne 5. dubna 2016 Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací soud Litvy) potvrdil tento rozsudek.
- 16 Soud prvního stupně i odvolací soud měly za to, že navzdory tomu, že veřejný uchazeč věděl o vztahu mezi uchazeči A a B, nepodnikl žádné kroky k tomu, aby určil vliv tohoto vztahu na skutečnou hospodářskou soutěž mezi těmito uchazeči. Rozhodly, že přestože vnitrostátní právní předpisy nestanoví takovou povinnost, měli uchazeči A a B oznámit své vztahy veřejnému zadavateli vzhledem k tomu, že každý z nich byl obeznámen s účastí druhého uchazeče v zadávacím řízení. Čestné prohlášení předložené uchazečem B nebylo podle těchto soudů dostačující k prokázání toho, že tato povinnost byla správně splněna.
- 17 VSA Vilnius a uchazeč B podali poté kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu.
- 18 Za těchto podmínek se Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Nejvyšší soud Litvy) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být volný pohyb osob a služeb podle článků 45 a 56 SFEU, zásady rovného zacházení se subjekty a transparentnosti stanovené v článku 2 směrnice 2004/18 a zásada volné a spravedlivé hospodářské soutěže mezi hospodářskými subjekty, která vyplývá z uvedených zásad (ve vzájemném spojení či samostatně, ale bez omezení na výše uvedená ustanovení) chápány a vykládány v tom smyslu, že:

pokud se propojení uchazeči, jejichž vzájemné hospodářské, správní, finanční či jiné vztahy mohou být objektivně důvodem ke zpochybnění jejich nezávislosti a ochrany důvěrnosti informací nebo je mohou případně zvýhodňovat oproti jiným uchazečům, rozhodli předložit odlišné (samostatné) nabídky ve stejném zadávacím řízení, mají pak takoví uchazeči v každém případě povinnost informovat veřejného zadavatele o takových vzájemných vztazích, i pokud si veřejný zadavatel jejich sdělení sám nevyžádal, bez ohledu na to, zda takovou povinnost stanoví vnitrostátní právní předpisy upravující zadávání veřejných zakázek či nikoli?

- 2) Je-li odpověď na první otázku:
- a) kladná (tedy, že uchazeči musí v každém případě informovat veřejného zadavatele o svých vzájemných vztazích), postačuje okolnost, že taková povinnost nebyla splněna nebo nebyla splněna řádně, k tomu, aby měl veřejný zadavatel za to, či přezkumný orgán (soud) rozhodl, že mezi propojenými uchazeči, kteří předložili odlišné nabídky ve stejném veřejném zadávacím řízení, neexistuje skutečná hospodářská soutěž (a taková soutěž je pouze předstírána)?
 - b) záporná (tedy, že uchazeči nemají další povinnost – která není stanovena právními předpisy ani v podmínkách zadávacího řízení – informovat veřejného zadavatele o svých vzájemných vztazích), nese nebezpečí spojené s účastí těchto propojených subjektů a nebezpečí spojené s důsledky této skutečnosti veřejný zadavatel, pokud v podmínkách zadávacího řízení neuložil uchazečům takovou informační povinnost?
- 3) Bez ohledu na odpověď na první otázku a s přihlédnutím k rozsudku ze dne 12. března 2015, eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166), musí být právní pravidla uvedená v první otázce a v čl. 1 odst. 1 třetím pododstavci, jakož i v čl. 2 odst. 1 písm. b) směrnice 89/665 (ve vzájemném spojení či samostatně, ale bez omezení na výše uvedená ustanovení) chápána a vykládána v tom smyslu, že:
- a) pokud se veřejný zadavatel v průběhu zadávacího řízení jakkoli dozví, že mezi některými uchazeči existují relevantní vzájemné vztahy, musí takový veřejný zadavatel, bez ohledu na vlastní posouzení této skutečnosti nebo jiných okolností (například formálních a věcných rozdílů mezi nabídkami, veřejného závazku uchazeče dodržovat pravidla spravedlivé hospodářské soutěže vůči jiným uchazečům, a podobně), vyzvat propojené uchazeče, aby objasnili, zda a jakým způsobem je jejich osobní situace slučitelná s volnou a spravedlivou hospodářskou soutěží mezi uchazeči?
 - b) má-li veřejný zadavatel takovou povinnost, avšak nesplní ji, postačuje to k tomu, aby soud rozhodl, že jednal protiprávně, neboť nezajistil transparentnost a objektivitu řízení a nevyžádal si od uchazeče důkazy či nerozhodl ze svého podnětu o existenci možného vlivu osobní situace propojených osob na výsledek zadávacího řízení?
- 4) Musí být právní pravidla zmíněná ve třetí otázce a v čl. 101 odst. 1 SFEU (ve vzájemném spojení či samostatně, ale bez omezení na výše uvedená ustanovení) chápána a vykládána ve světle rozsudků ze dne 12. března 2015, eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166), ze dne 21. ledna 2016, Eturas a další (C-74/14, EU:C:2016:42), a ze dne 21. července 2016, VM Remonts a další (C-542/14, EU:C:2016:578), v tom smyslu, že:
- a) pokud se uchazeč (žalobce) dozví o odmítnutí nabídky s nejnižší nabídkovou cenou, kterou předložil jeden z propojených uchazečů (uchazeč A), a o přidělení zakázky druhému propojenému uchazeči (uchazeč B), a rovněž s přihlédnutím k jiným okolnostem souvisejícím s danými uchazeči a jejich účastí v zadávacím řízení [totožné složení správních orgánů uchazečů A a B, společná mateřská společnost, která se neúčastnila zadávacího řízení, okolnost, že uchazeči A a B neinformovali veřejného zadavatele o svých vzájemných vztazích a neposkytli dodatečná vysvětlení v tomto ohledu mimo jiné proto, že nebyli dotázáni v tomto ohledu, okolnost, že uchazeč A ve své nabídce uvedl rozporuplné informace o souladu navrhovaných vozidel (nákladních automobilů určených ke svozu odpadu) s normou EURO 5, skutečnost, že tento uchazeč, poté, co předložil nabídku s nejnižší cenou, která byla odmítnuta z důvodu nedostatků, jež byly zjištěny, nejprve nenapadl toto rozhodnutí veřejného zadavatele a později podal odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž mimo jiné napadl odmítnutí jeho nabídky jako protiprávní, a podobně], a pokud veřejný zadavatel neučinil ve vztahu ke všem těmto okolnostem žádné opatření, může se přezkumný orgán opřít jen o tyto skutečnosti k tomu, aby vyhověl návrhovému žádáním směřujícím k prohlášení jednání veřejného zadavatele, který nezajistil transparentnost a objektivitu řízení a zároveň si nevyžádal od žalobce konkrétní důkazy o tom, že uchazeči A a B jednali nekorektně, za protiprávní?
 - b) uchazeči A a B neprokázali veřejnému zadavateli, že mezi nimi existuje v zadávacím řízení skutečná a spravedlivá soutěž, jen tím, že uchazeč B dobrovolně předložil prohlášení o skutečné účasti, tento uchazeč použil pro svou účast v zadávacím řízení normy řízení kvality a nabídky předložené uvedenými uchazeči nebyly formálně a věcně totožné?

5) Lze v zásadě použít článek 101 SFEU, jak je vykládán judikaturou Soudního dvora, na posouzení jednání hospodářských subjektů (jež mají stejnou mateřskou společnost), které se samostatně účastní stejného zadávacího řízení, kde hodnota zakázky dosahuje hodnoty mezinárodní veřejné soutěže, v případě, kdy se sídlo veřejného zadavatele, který vyhlásil předmětné zadávací řízení, a místo, kde mají být poskytovány dotčené služby, nacházejí v blízkosti jiného členského státu (Lotyšské republiky), mimo jiné s ohledem na dobrovolné prohlášení jednoho z těchto uchazečů, že bude dodržovat pravidla spravedlivé hospodářské soutěže?“

K předběžným otázkám

19 Úvodem je třeba připomenout, že předkládající soud zmiňuje v předběžných otázkách článku 45 a 56 SFEU, avšak nevysvětluje, v jakém rozsahu je výklad těchto článků nezbytný pro účely odpovědi na uvedené otázky. Jak kromě toho vyplývá z předkládacího rozhodnutí, pro vyřešení sporu v původním řízení je relevantní směrnice 2004/18. Za těchto podmínek není namístě vykládat články 45 a 56 SFEU.

K první a druhé otázce

20 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu je, zda článek 2 směrnice 2004/18 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě neexistence výslovného právního ustanovení nebo zvláštní podmínky v oznámení o zahájení zadávacího řízení nebo v zadávací dokumentaci upravující podmínky zadání veřejné zakázky, jsou uchazeči, kteří jsou navzájem propojeni a předkládají samostatné nabídky ve stejném řízení, povinni z vlastního podnětu informovat veřejného zadavatele o vzájemných vztazích.

21 V tomto ohledu je třeba připomenout, že unijní právo, zvláště směrnice 2004/18, nestanoví pro propojené podniky obecný zákaz předkládat nabídky v zadávacím řízení. Z judikatury dále vyplývá, že s ohledem na zájem Unie, kterým je zajistit co možná největší účast uchazečů na zadávacím řízení, by bylo v rozporu s účinným uplatňováním unijního práva systematicky vylučovat propojené podniky z účasti na stejném zadávacím řízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. května 2009, Assitur, C-538/07, EU:C:2009:317, body 26 a 28).

22 Soudní dvůr rovněž zdůraznil, že sdružení podniků mohou mít různé formy a cíle a nevylučují nutně, aby ovládané podniky požívaly určité autonomie ve vedení své obchodní politiky a svých hospodářských činností, zejména v oblasti účasti na veřejných zadávacích řízeních. Vztahy mezi podniky téže skupiny mohou být ostatně upraveny zvláštními ustanoveními, například smluvní povahy, způsobilými zaručit jak nezávislost, tak důvěrnost během vypracovávání nabídek, které jsou předloženy dotčenými podniky současně v rámci stejného zadávacího řízení (rozsudek ze dne 19. května 2009, Assitur, C-538/07, EU:C:2009:317, bod 31).

23 Pokud jde dále o otázku, zda jsou v případě neexistence výslovného právního ustanovení nebo zvláštní podmínky v oznámení o zahájení zadávacího řízení nebo v zadávací dokumentaci upravující podmínky zadání veřejné zakázky uchazeči přesto povinni informovat veřejného zadavatele o vztazích, které mezi nimi existují, je třeba uvést, že Soudní dvůr rozhodl, že zásady transparentnosti a rovného zacházení, kterými se řídí všechny postupy při zadávání veřejných zakázek, vyžadují, aby hmotněprávní a procesněprávní podmínky týkající se účasti v soutěži o veřejnou zakázku byly předem jasně vymezeny a zveřejněny, zejména povinnosti uložené uchazečům, aby tito uchazeči mohli přesně znát omezení řízení a ujistit se o skutečnosti, že stejné požadavky platí pro všechny soutěžitele (rozsudek ze dne 2. června 2016, Pizzo, C-27/15, EU:C:2016:404, bod 37 a citovaná judikatura).

24 Uložení povinnosti uchazečům, aby z vlastního podnětu informovali o vzájemných vztazích s ostatními uchazeči, zatímco takovou povinnost neukládá účinné vnitrostátní právo ani oznámení o zahájení zadávacího řízení či zadávací dokumentace, by přitom nebylo jasně vymezenou podmínkou ve smyslu

judikatury uvedené v předchozím bodě. V tomto případě by totiž bylo pro uchazeče obtížné určit přesný rozsah takové povinnosti, a to tím spíše, že vzhledem k povaze samotného zadávacího řízení by nebylo vždy možné znát totožnost všech uchazečů ve stejném řízení před uplynutím lhůty pro předložení nabídek.

- 25 Je třeba kromě toho upřesnit, že pokud neexistuje povinnost uchazečů informovat veřejného zadavatele o případných vztazích s jinými uchazeči, musí veřejný zadavatel během celého řízení zacházet s nabídkou dotčeného uchazeče jako s řádnou nabídkou, která je v souladu s ustanoveními směrnice 2004/18, neexistují-li indicie, že nabídky předložené propojenými uchazeči jsou koordinované nebo sladěné.
- 26 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že článek 2 směrnice 2004/18 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě neexistence výslovného právního ustanovení nebo zvláštní podmínky v oznámení o zahájení zadávacího řízení nebo v zadávací dokumentaci upravující podmínky zadání veřejné zakázky nejsou propojení uchazeči předkládající samostatné nabídky ve stejném řízení povinni z vlastního podnětu informovat veřejného zadavatele o vzájemných vztazích.

Ke třetí až páté otázce

- 27 Podstatou třetí až páté otázky předkládajícího soudu je, zda za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, je použitelný článek 101 SFEU, a zda článek 2 směrnice 2004/18, jakož i čl. 1 odst. 1 třetí pododstavec a čl. 2 odst. 1 písm. b) směrnice 89/665 musí být vykládány v tom smyslu, že jestliže má veřejný zadavatel k dispozici skutečnosti zpochybňující samostatnost nabídek předložených některými uchazeči, je povinen ověřit, zda jsou jejich nabídky skutečně samostatné, případně tak, že si vyžádá dodatečné informace od těchto uchazečů, a pokud tak neučiní, zda nečinnost veřejného zadavatele může způsobit vadu probíhajícího zadávacího řízení.
- 28 Pokud jde o článek 101 SFEU, je třeba připomenout, že tento článek se nepoužije, pokud dohody nebo praktiky, jež zakazuje, provádějí podniky tvořící hospodářskou jednotku (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 4. května 1988, Bodson, 30/87, EU:C:1988:225, bod 19, a ze dne 11. dubna 1989, Saeed Flugreisen a Silver Line Reisebüro, 66/86, EU:C:1989:140, bod 35). Avšak přísluší předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda uchazeči A a B tvoří hospodářskou jednotku.
- 29 V případě, že by dotčené společnosti netvořily hospodářskou jednotku, jelikož mateřská společnost by neměla rozhodující vliv na své dceřiné společnosti, je třeba uvést, že každopádně by byla porušena zásada rovného zacházení stanovená v článku 2 směrnice 2004/18, pokud by bylo připuštěno, že propojení uchazeči mohou předkládat koordinované a sladěné nabídky, z nichž by jim mohly vyplynout neodůvodněné výhody ve vztahu k ostatním uchazečům, aniž je nezbytné zkoumat, zda je předkládání takových nabídek také jednáním v rozporu s článkem 101 SFEU.
- 30 K odpovědi na třetí až pátou otázku tudíž není nezbytné použít a vyložit článek 101 SFEU v projednávané věci.
- 31 Pokud jde o povinnosti veřejných zadavatelů na základě uvedeného článku 2 směrnice 2004/18, Soudní dvůr již rozhodl, že veřejným zadavatelům je přisuzována aktivní role při použití zásad zadávání veřejných zakázek obsažených v uvedeném článku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. března 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, bod 42).

- 32 Vzhledem k tomu, že tato povinnost odpovídá samotné podstatě směrnic o postupech zadávání veřejných zakázek, Soudní dvůr rozhodl, že veřejný zadavatel je v každém případě povinen ověřit existenci případných střetů zájmů u odborníka veřejného zadavatele a přijmout vhodná opatření k předcházení těmto střetům, jejich odhalování a odstraňování (rozsudek ze dne 12. března 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, bod 43).
- 33 S ohledem na zjištění učiněné v bodě 29 tohoto rozsudku je tato judikatura uplatnitelná na takové situace, jako jsou situace, o které se jedná ve věci v původním řízení, které se vyznačují účastí propojených uchazečů na zadávacím řízení. Veřejný zadavatel, který je obeznámen s objektivními skutečnostmi zpochybňujícími samostatnost a nezávislost nabídky, je povinen posoudit všechny relevantní okolnosti, které vedly k předložení dotčené nabídky za účelem předcházení skutečným, jež by mohly vést k vadě zadávacího řízení, jejich odhalování a odstraňování, včetně případného vyžádání si určitých informací a důkazů od účastníků řízení (obdobně viz rozsudek ze dne 12. března 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, bod 44).
- 34 Pokud jde o důkazy, kterými lze prokázat, že nabídky propojených uchazečů jsou samostatné a nezávislé či nikoli, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že předkládající soud si klade zejména otázku, zda mohou být v soudním řízení zohledněny jakékoli důkazy nebo jen přímé důkazy.
- 35 Avšak čl. 1 odst. 1 třetí pododstavec a čl. 2 odst. 1 písm. b) směrnice 89/665, které jsou uvedeny ve třetí a čtvrté předběžné otázce, se omezují na to, že mimo jiné vyžadují, aby členské státy zavedly rychlé a účinné opravné prostředky v oblasti zadávání veřejných zakázek. Tato ustanovení směrnice 89/665 ani jiná ustanovení této směrnice nebo směrnice 2004/18 neobsahují pravidla upravující předkládání a posuzování důkazů o porušení pravidel zadávání veřejných zakázek Unie.
- 36 Za těchto podmínek podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že při neexistenci unijní právní úpravy v dané oblasti přísluší každému členskému státu, aby upravil podmínky správních a soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva. Tyto procesní podmínky nesmějí být nicméně méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení stanovených pro ochranu práv vyplývajících z vnitrostátního právního řádu (zásada rovnocennosti), a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (rozsudek ze dne 12. března 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, bod 39 a citovaná judikatura).
- 37 Pokud jde o úroveň požadovaných důkazů za účelem prokázání, že nabídky nejsou samostatné ani nezávislé, zásada efektivity vyžaduje, aby důkaz o porušení pravidel zadávání veřejných zakázek mohl být předložen nejen prostřednictvím přímých důkazů, ale rovněž prostřednictvím nepřímých důkazů, pokud jsou objektivní a shodují se, a aby propojení uchazeči mohli předložit důkaz o opaku (obdobně viz rozsudek ze dne 21. ledna 2016, Eturas a další, C-74/14, EU:C:2016:42, bod 37).
- 38 Pokud jde o takovou věc, o jakou se jedná v původním řízení, závěr, že vztahy mezi uchazeči měly vliv na obsah jejich nabídek předložených v tomto řízení, v zásadě stačí k tomu, aby tyto nabídky nemohly být zohledněny veřejným zadavatelem, jelikož tyto nabídky musí být předloženy samostatně a nezávisle, pokud pocházejí od propojených uchazečů. Naproti tomu pouhé konstatování ovládacího vztahu mezi dotčenými podniky z důvodu vlastnictví nebo počtu hlasovacích práv, které lze vykonat na řádných valných hromadách, nepostačuje k tomu, aby zadavatel mohl automaticky vyloučit tyto nabídky ze zadávacího řízení, aniž ověřil, zda měl takový vztah konkrétní dopad na nezávislost uvedených nabídek (obdobně viz rozsudek ze dne 19. května 2009, Assitur, C-538/07, EU:C:2009:317, bod 32).
- 39 Vzhledem ke skutkovému stavu v původním řízení přísluší předkládajícímu soudu, aby provedl ověření a posouzení nezbytná v této souvislosti, jakož i v souvislosti s okolnostmi uvedenými ve čtvrté otázce pod písmenem a) a důkazní hodnotou dobrovolného prohlášení, které učinil uchazeč a které je zmíněno v téže otázce pod písmenem b). V případě, že by tento soud na základě těchto ověření

a posouzení dospěl k závěru, že nabídky, o které se jedná ve věci v původním řízení, nebyly předloženy samostatně a nezávisle, je třeba vykládat článek 2 směrnice 2004/18 v tom smyslu, že brání tomu, aby byla zakázka přidělena uchazečům, kteří předložili takové nabídky.

- 40 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na třetí až pátou otázku odpovědět tak, že článek 2 směrnice 2004/18 musí být vykládán v tom smyslu, že jestliže má veřejný zadavatel k dispozici skutečnosti zpochybňující samostatnost a nezávislost nabídek předložených některými uchazeči, je povinen ověřit, zda jsou jejich nabídky skutečně samostatné a nezávislé, a to případně tak, že si vyžádá dodatečné informace od těchto uchazečů. Pokud se ukáže, že tyto nabídky nejsou samostatné a nezávislé, brání článek 2 směrnice 2004/18 tomu, aby byla zakázka přidělena uchazečům, kteří předložili takovou nabídku.

K nákladům řízení

- 41 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby musí být vykládán v tom smyslu, že:

- v případě neexistence výslovného právního ustanovení nebo zvláštní podmínky v oznámení o zahájení zadávacího řízení nebo v zadávací dokumentaci upravující podmínky zadání veřejné zakázky nejsou propojení uchazeči předkládající samostatné nabídky ve stejném řízení povinni z vlastního podnětu informovat veřejného zadavatele o vzájemných vztazích;
- jestliže má veřejný zadavatel k dispozici skutečnosti zpochybňující samostatnost a nezávislost nabídek předložených některými uchazeči, je povinen ověřit, zda jsou jejich nabídky skutečně samostatné a nezávislé, a to případně tak, že si vyžádá dodatečné informace od těchto uchazečů. Pokud se ukáže, že tyto nabídky nejsou samostatné a nezávislé, brání článek 2 směrnice 2004/18 tomu, aby byla zakázka přidělena uchazečům, kteří předložili takovou nabídku.

Podpisy.